

ROMtels-käsikirja 3

**Koulut ja kaksi-/monikieliset
yhteisöt yhteistyössä:
ihmisarvoisen kielenopetuksen
lähestymistapa**

OHJEITA OPETTAJILLE

Johdanto

Tämä ohje on tarkoitettu kouluttajille, jotka tekevät yhteistyötä monikielisten perheiden vanhempien ja monikielisten yhteisöjen, erityisesti Itä-Euroopasta lähtöisin olevien romaniyhteisöjen, kanssa. Joskus monikielisiä yhteisöjä kuvataan lannistavasti ”haavoittuviksi” tai ”vaikeasti tavoitettaviksi”. Tässä ohjeessa puolestaan esitetään tapoja kehittää opetus- ja oppimisympäristöjä, joille ovat ominaisia keskinäinen luottamus, kunnioitus ja ymmärtäminen. Kutsumme tätä ihmisarvoisen kielenopetuksen lähestymistavaksi (”Languages for Dignity”).

Ohje perustuu tutkimusaineistoon, joka on peräisin ROMtels (Roma translanguaging Enquiry Learning Space) -tutkimushankkeesta. Tässä ohjeessa aineiston avulla kuvataan ihmisarvoisen kielenoppimisen periaatteita.

Ohje on jaettu kuuteen osaan:

1. ROMtels-hankkeen esittely
2. Ketkä elävät ja oppivat Isossa-Britanniassa, Ranskassa, Suomessa ja Romaniassa?
3. Languages for Dignity: käsitteiden määrittely
4. Languages for Dignity: ROMtels-prosessi
5. Languages for Dignity: ROMtels-hankkeen havainnot
6. Periaatteista käytäntöön

Tämän ohjeen lukeminen

Ohje sisältää erilaisia kuvakkeita, jotka auttavat löytämään tiedot nopeammin.

- Opettajien esittämiä kysymyksiä limittäisen kielentämisen pedagogiikasta ja siihen liittyvistä asioista
- Videoaineistoa ROMtels-hankkeesta
- Lisätietolähteitä
- Viittaus ROMtels-sivustoon
- Tutkimusaineiston lähteitä

Tästä oppaasta on saatavilla kaksi versiota: paperinen versio ja sähköinen verkkoversio, joka on saatavilla tutkimushankkeen verkkosivuilta. (<https://research.ncl.ac.uk/romtels/resources/guidancehandbooks/>).

Paperiseen versioon on lisätty verkko-osoitteita verkkosivustoon, jolla on mahdollista katsella esimerkkivideoita. Osoitteet on upotettu linkkeinä ohjeen verkkoversioon, jossa ne voidaan avata helposti napsauttamalla.

 Videoaineisto koostuu kolmentyyppisistä materiaaleista:

- videot lapsista, vanhemmista ja opettajista, jotka työskentelevät yhdessä ranskalaisen koulun luokkahuoneessa
- brittiläisessä koulussa kuvattu video, jolla yksi vanhempi kertoo aiemmasta elämästään ja koulunkäynnistään Englannissa
- Newcastle'n yliopistossa Isossa-Britanniassa kuvattu video esityksestä, jonka yksi vanhempi piti opettajille ja tutkimushenkilöstölle.

VASEMMALLA
Romaniperheitä
oppimistilassa,
Newcastle,
Iso-Britannia

1 | Tutkimushankkeen esittely: ROMtels (Roma translanguaging enquiry learning space)

Hanke toteutettiin neljässä Euroopan maassa: Isossa-Britanniassa, Ranskassa, Suomessa ja Romaniassa. Se kesti kaksi ja puoli vuotta. Hankkeen tavoitteena oli parantaa itäeurooppalaisten kulkurikansojen lasten ja erityisesti romanilasten oppimista eurooppalaisissa alakouluissa (5–11-vuotiaat) ja ranskalaisessa yläkoulussa (15-vuotiaat ja nuoremmat) sekä tukea oppilaiden sitoutumista ja motivaatiota oppimissaavutusten parantamiseksi. Hanke syntyi vastauksena aineistoon, jonka mukaan koulujen romani- ja kulkurikansataustaiset oppilaat jäävät läsnäolossa ja oppimissuorituksissa johdonmukaisesti jälkeen kansallisista keskiarvoista koko Euroopassa (http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/2099-FRA-2012-Roma-at-a-glance_EN.pdf), ja erityisesti hankkeen kumppanimaissa. Hankkeen taustalla on myös vähentynyt (tai olematon) kotikielen käyttö luokkahuoneissa (ikävuodet 5–11) opetustyökaluna, jolla voitaisiin parantaa niiden oppilaiden suorituksia, joiden kotikielenä (tai -kielinä) on jokin muu kuin koulun opetuskieli.

Hanke aloitettiin Isossa-Britanniassa yhdistämällä kaksi teknologiaa (digitaalinen älypöytä ja suuret 360 asteen projektionäytöt)

VASEMMALLA
Pysäytyskuva
Gatesheadissa
sijaitsevan
varaston
omistajaa
Edward Moorea
käsittelystä
filmistä. Tynesiden
suuren tulipalon
on raportoitu
alkaneen tästä
varastosta

mukaansatempaavaksi virtuaaliseksi oppimistilaksi. Lapset käyttävät tilaa tutkijoina, jotka ratkaisevat tehtäväkyselyitä (verkkosivuilla on esitelty neljä eri tehtävää): <http://research.ncl.ac.uk/romtels/strands/results/>. Lapsille puhuessaan oppimistilan hahmot

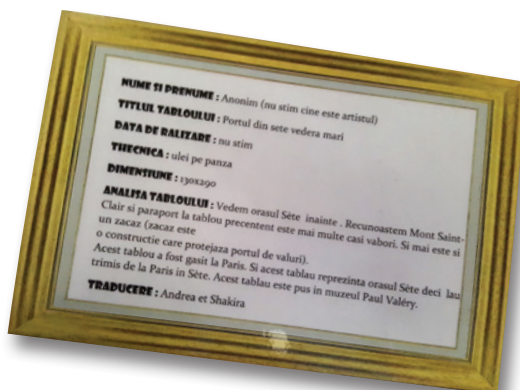
OIKEALLA
Lapsia ja
vanhempia
tekemässä
yhteistyötä,
Sète, Ranska

OIKEALLA
Museon
näyttelykortti
limittäisellä
kielellä, Sète

REUNIMMAISENA
OIKEALLA
Limittäinen
kielentäminen
oppimisen
apuna, Tinca,
Romania

Romanikielistä
kirjoitusta,
Romania

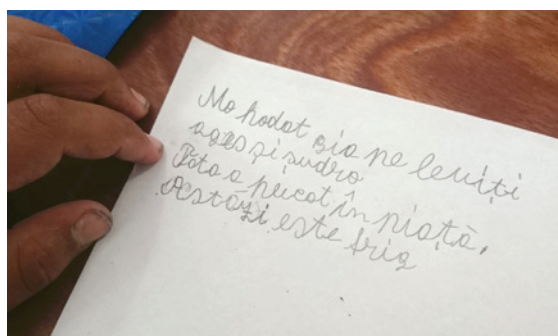

käyttävät englantia sekä limittäistä kieltä,
jossa yhdistyvät romanikieli ja lasten
itäeurooppalainen kieli. Tilassa selvitetään
ongelmia ja ratkotaan tehtäviä.

Lapset tekevät yhteistyötä
ratkoessaan ongelmia, mikä
tukee merkityksellistä
kielen käyttöä limittäisen
kielentämisen kautta.

Kokemukset välitettiin
ranskalaisille
kumppaneille, jotka
toteuttivat osallistavan
taideharjoituksen
museossa Sêten
kaupungissa. Lapset
ja vanhemmat kävivät
museossa ja analysoivat
neljää maalausta. Tämän

jälkeen he esittelivät analyysinsä
limittäisellä kielellä museon
näyttelykorteissa.

Romaniassa kotikielen käyttö oppimisessa on
kehittynyt luontaisesti koulun olosuhteiden
vuoksi (katso [http://research.ncl.ac.uk/romtels/strands/results/for details of the school in Tinca](http://research.ncl.ac.uk/romtels/strands/results/for%20details%20of%20the%20school%20in%20Tinca)), Lapsia kannustettiin kirjoittamaan
romanikielellä ja korturare-murteellaan
hyödyntäen romanikielen standardoituja
muotoja, joita Romaniassa kehitetään
parhaillaan.

Lisätietoja kunkin kumppanin työstä on
osoitteessa <http://research.ncl.ac.uk/romtels/strands/wg2>

Mitä limittäinen kielentäminen (translanguaging) on?

Jotta ROMtels-hanketta ja tätä ohjetta olisi mahdollista ymmärtää, täytyy ensin määritellä, mitä limittäinen kielentäminen tarkoittaa. Yksinkertaisimmillaan kyse on ”useista diskurssikäytännöistä, joita kaksikieliset henkilöt käyttävät kaksikielisten maailmojensa tulkitsemisessa” (Garcia 2009, s. 45).

Läheisempi tarkastelu paljastaa kaksi oletusta, jotka liittyvät tähän määritelmään:

- Monikielisen vuorovaikutuksen käytön kielelliset normit korostuvat verrattuna yksikielisiin normeihin.
- Kieliä ei enää pidetä toisistaan erillisinä järjestelminä vaan jatkumona, jota käytetään asiayhteydessä koetun tarpeen mukaan.

Tätä on kuvattu yksityiskohtaisemmin ROMtels-käsikirjoissa 1 ja 2 osoitteessa:
<http://research.ncl.ac.uk/romtels/resources/guidancehandbooks>

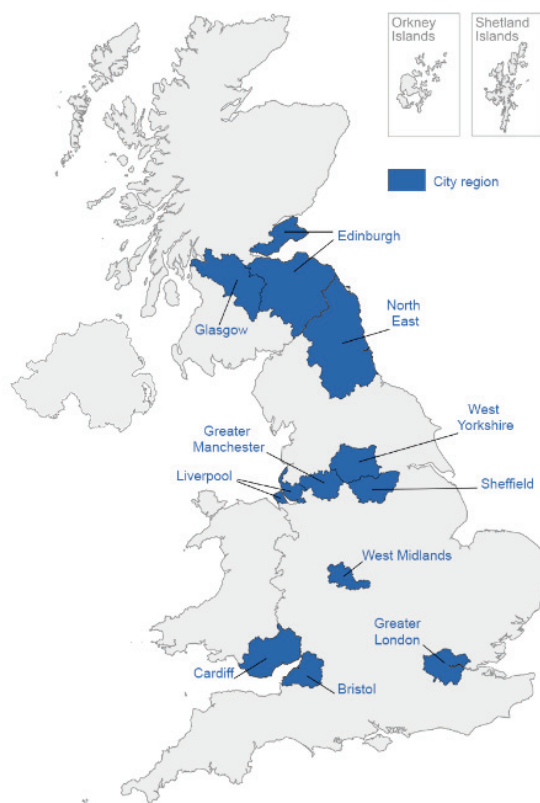
2 | Ketkä elävät ja oppivat Isossa-Britanniassa, Ranskassa, Suomessa ja Romaniassa?

Tarkastellaan seuraavaksi kieliä ja yhteisöjä, joista koulujen oppilaat koostuvat. Isossa-Britanniassa ja Suomessa pidetään ilmeisesti yksityiskohtaisimmin kirjaa väestö- ja koulutusryhmistä. Kutakin maata tarkastellaan vuorollaan. Tämän jälkeen pohditaan, mitä tilastotietojen kerääminen koulutasolla tarkoittaa.

Huomautus: Jokaisessa maassa käytetään eri termejä ihmisryhmien kuvaamiseen. Oheisissa aineistoissa esitetään eri asiayhteyksissä käytettyä kieltä. Se ei aina vastaa ROMtels-hankkeen puitteissa ja hankkeen ohjeissa käytettävää kieltä.

Kansalliset tilastot

Iso-Britannia

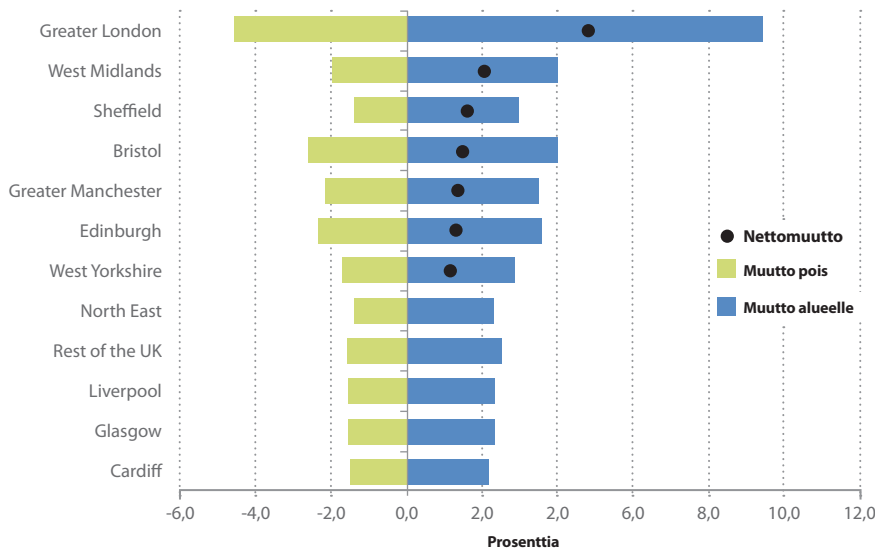
Ison-Britannian suurimmat kaupunkialueet
 väkiluvun mukaan, vuoden 2015 puoliväli

Kaupunkialueiden arvioitu väkiluku, vuoden 2015 puoliväli

Kaupunkialue	Väkiluku v. 2015 puolivälissä
Greater London	8,674,000
West Midlands	2,834,000
Greater Manchester	2,756,000
West Yorkshire	2,282,000
North East	1,957,000
Glasgow	1,804,000
Liverpool	1,525,000
Cardiff	1,505,000
Sheffield	1,375,000
Edinburgh	1,350,000
Bristol	1,119,000

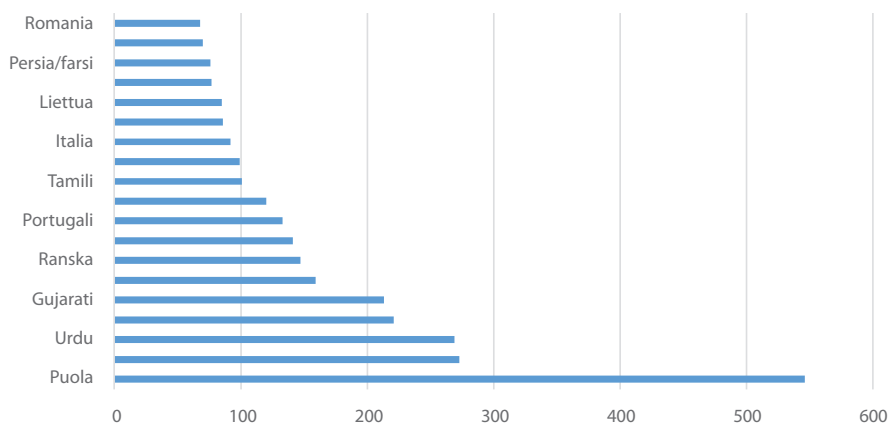
Lähde: ONS:n väestötiedot (hyödyntää NRS:n ja NISRA:n arvioita)

Kuvan mukaan Ison-Britannian koillisosa, jossa Newcastle sijaitsee, on yksi maan tiheimmin asutetuista alueista.

Tässä kuvaajassa näkyy, että vaikka koillisalueille muutettiin enemmän kuin sieltä pois, alueen nettomuutto ei ole yhtä merkittävää kuin maan muissa osissa, erityisesti Lontoossa.

Muiden kielten kuin englannin käyttö Englannissa ja Walesissa, vuoden 2011 väestötutkimus

Vuoden 2011 väestötutkimuksen mukaan englannin jälkeen toiseksi suosituin kieli oli puola.

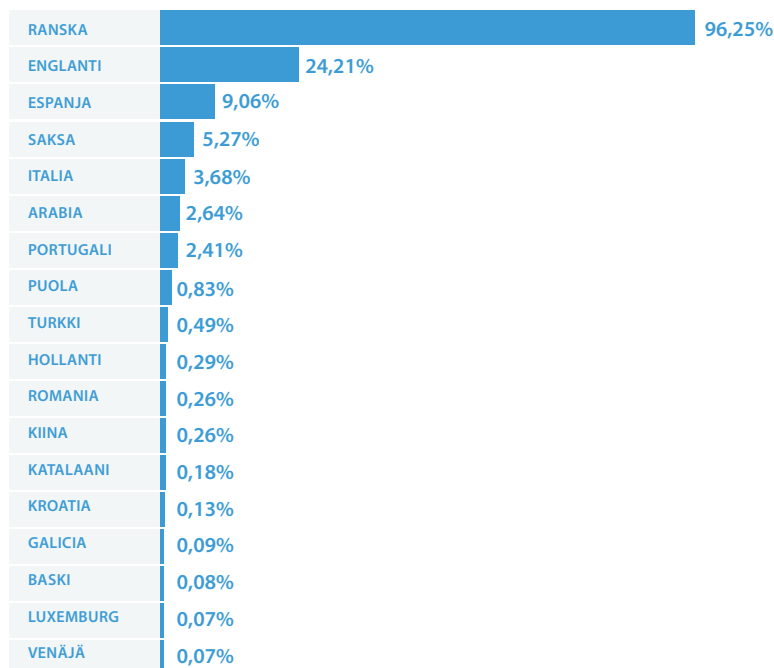
Kaikki tilastotiedot ovat saatavilla osoitteesta: <https://www.gov.uk/government/statistics>

NALDICin (<https://naldic.org.uk/>) arvioiden mukaan Ison-Britannian kouluissa puhutaan yli 360:tä kieltä, eikä luku varmaankaan sisällä eri murteita.

Ranska

Ranskassa etniseen taustaan ja kieleen liittyvät selvitykset ovat kiellettyjä, mutta ranskalaisen DGLFLF:n (Délégation générale à la langue française et aux langues de France) mukaan ranskalaisten koulujen oppilaat puhuivat 75:tä kieltä vuonna 1999 (CERQUILIGNI 1999), joten on todennäköistä, että nykyään Ranskassa puhutaan yli sataa eri kieltä.

Aikuisten Ranskassa puhumat äidinkielet tai opitut kielet vuonna 2012

Lähde: <http://languageknowledge.eu/countries/france>

Romania

Romanian väestö on pienentynyt vuodesta 1990 lähtien (<http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?locations=RO>).

Romanian kouluissa on siis oppilaita, joiden äidinkieli on muu kuin koulun opetuskieli, mutta tässä asiakirjassa keskitytään Romanian romaneihin.

Vuoden 2011 väestötutkimuksen tietojen mukaan romanit olivat Romanian toiseksi suurin vähemmistö.

Etninen tausta	Lukumäärä	%
Romanialaiset	16 792 868	88,9
Unkarilaiset	1 227 623	6,5
Romanit	621 573	3,3
Ukrainalaiset	50 920	0,3
Saksalaiset	36 042	0,2
Turkkilaiset	27 698	0,1
Lipovan venäläiset	23 487	0,1
Tataarit	20 282	0,1
Serbit	18 076	0,1
Slovakit	13 654	0,1
Bulgarialaiset	7 336	0,0
Kroatialaiset	5 408	0,0
Kreikkalaiset	3 668	0,0
Juutalaiset	3 271	0,0
Italialaiset	3 203	0,0
Puolalaiset	2 543	0,0
Tšekkiläiset	2 477	0,0
Kiinalaiset	2 017	0,0
Csángót	1 536	0,0
Armenialaiset	1 361	0,0
Makedonialaiset	1 264	0,0
Muut	18 524	0,1
Tiedot puuttuvat	1 236 810	6,1
Yhteensä	20 121 641	100,0

Suomi

Ulkomaalaiset Suomessa

Kansalaisuus	2014	%	Muutos vuositasolla, %	2015	%	Muutos vuositasolla, %
Viro	48 354	22,0	8,0	50 367	21,9	4,2
Venäjä	30 619	13,9	-0,4	30 813	13,4	0,6
Ruotsi	8 288	3,8	-1,1	8 174	3,6	-1,4
Kiina	7 559	3,4	6,2	8 042	3,5	6,4
Somalia	7 381	3,4	-1,1	7 261	3,2	-1,6
Thaimaa	6 864	3,1	5,9	7 229	3,1	5,3
Irak	6 795	3,1	7,0	7 073	3,1	4,1
Intia	4 728	2,2	8,1	4 992	2,2	5,6
Turkki	4 508	2,1	2,5	4 595	2,0	1,9
Vietnam	3 993	1,8	11,1	4 552	2,0	14,0
Iso-Britannia	4 280	1,9	5,7	4 427	1,9	3,4
Saksa	4 044	1,8	1,8	4 112	1,8	1,7
Puola	3 684	1,7	11,0	3 959	1,7	7,5
Afganistan	3 527	1,6	10,1	3 741	1,6	6,1
Entinen Serbia ja Montenegro	3 360	1,5	6,5	3 535	1,5	5,2
Muut	71 691	32,6	8,4	76 893	33,5	7,3
Yhteensä	219 675	100	5,9	229 765	100	4,6

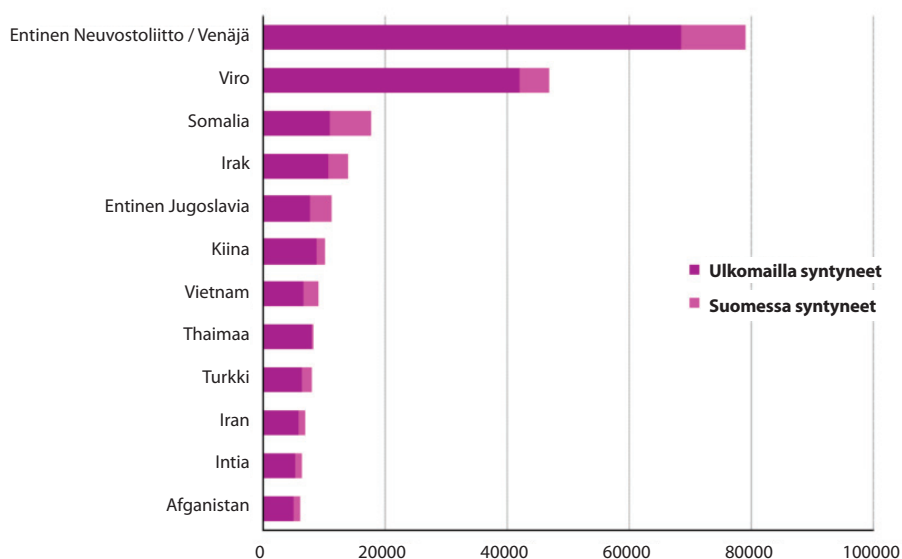
Tilastokeskus: http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto_en.html

Väestön kielirakenne

	2012	2013	2014	2015
Suomi	4 866 848	4 869 362	4 868 751	4 865 628
Ruotsi	290 977	290 910	290 747	290 161
Saame	1 900	1 930	1 949	1 957
Muut kielet:				
Venäjä	62 554	66 379	69 614	72 436
Viro	38 364	42 936	46 195	48 087
Somali	14 769	15 789	16 721	17 871
Englanti	14 666	15 570	16 732	17 784
Arabia	12 042	13 170	14 825	16 713
Kurdi	9 280	10 075	10 731	11 271
Kiina	8 820	9 496	10 110	10 722
Albania	7 760	8 214	8 754	9 233
Persia	6 422	7 281	8 103	8 745
Thai	6 926	7 513	8 038	8 582
Vietnam	6 549	6 991	7 532	8 273
Turkki	6 097	6 441	6 766	7 082
Espanja	5 470	6 022	6 583	7 025
Saksa	5 792	5 902	6 059	6 168
Muut	61 438	67 289	73 543	79 570
Yhteensä	5 426 674	5 451 270	5 471 753	5 487 308

Tilastokeskus: http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto_en.html#populationbylanguage

Suurimmat ulkomaalaistaustaiset ryhmät Suomessa, 31.12.2015

Lähde: http://www.stat.fi/til/vaerak/2015/01/vaerak_2015_01_2016-09-23_tie_001_en.html

Alle kouluikäisten (0–6-vuotiaat) ulkomaalaistaustaisten lasten osuus oli 7,9 % vuoden 2015 lopussa. Helsingin seudulla jo yhdellä viidestä alle kouluikäisestä lapsesta on ulkomaalaistausta. Kaikista ulkomaalaistaustaisista yli puolet asui Uudellamaalla. Toisen polven maahanmuuttajista 61 % asui Uudellamaalla.

Kuntatasolla tarkasteltuna ulkomaalaistaustaisten osuus Manner-Suomessa oli korkein Vantaalla (15,8 %) sekä Espoossa ja Helsingissä (14,3 %).

Lähteet: http://www.stat.fi/til/vaerak/2015/01/vaerak_2015_01_2016-09-23_tie_001_en.html

Tilastokeskuksen koulutustilastojen mukaan Suomessa oli 1,2 miljoonaa koululaista ja opiskelijaa vuonna 2012. Heistä 542 100 opiskeli peruskoulun opetussuunnitelman puitteissa. Peruskoulun jälkeen suurin osa opiskelijoista oli ammatillisessa koulutuksessa. Eniten vieraskielisiä opiskelijoita, joiden äidinkieli ei ollut suomi, ruotsi tai saame, oli Etelä-Suomessa. Vieraskielisten opiskelijoiden yleisimmät äidinkielet olivat venäjä ja viro. Kansalaisuudeltaan suurin osa vieraskielisistä opiskelijoista oli venäläisiä, virolaisia tai kiinalaisia.

Lähde: http://www.stat.fi/til/opiskt/2012/opiskt_2012_2014-01-29_tie_001_en.html

Muiden kielten kuin suomen käyttöä koskevan tutkimuksen mukaan vuonna 2013 Suomessa puhuttiin noin 150:tä muuta kieltä (<http://www.kotus.fi/kielitieto/kiellet>)

HUOMAUTUS: Romanilapset mainitaan vain Romanian väestötilastoissa mutta ei Ison-Britannian, Ranskan tai Suomen tilastoissa.

Koulutason tilastot

U seimmissa kouluissa kerätään tilastotietoja oppilaiden kielestä, kun lapset merkitään koulun oppilaiksi ja vanhemmat täyttävät lomakkeen. Isossa-Britanniassa kirjataan usein myös tietoja oppilaiden etnisestä taustasta. On useita syitä, joiden vuoksi tämä menettely ei välttämättä kuvaa tarkasti oppilaiden monikielistä elämää, kuten seuraavat :

- Vanhemmat eivät välttämättä ymmärrä lomakkeiden ja niillä kerättävien tietojen tarkoitusta. He voivat ajatella, että koulut pitävät tiettyjä kieliä heikommassa arvossa, että koulussa suositaan oppilaita, joiden vanhemmat puhuvat kotona koulun opetuskieltä, tai että lapsia pidetään heikommin suoriutuvina, jos vanhemmat kertovat lasten muista kielistä. Nämä johtopäätökset voivat perustua aiemmin kohdattuihin ennakkoluuloihin kouluissa ja muissa oppilaitoksissa, entisessä tai nykyisessä asuinmaassa.
- Yhteisöissä, joissa on koettu tai koetaan sosiaalista ja poliittista syrjintää, vanhemmat voivat ajatella, että tietojen antaminen johtaa heidän lastensa syrjimiseen.
- Vanhemmat voivat ajatella, että lasten tulee käyttää koulussa vain koulun opetuskieltä.
- Vanhemmilla voi olla vaikeuksia täyttää lomaketta ilman kääntäjän apua.
- Lomakkeet eivät välttämättä kuvaa kielentämistä riittävän hyvin, jolloin vanhemmat voivat merkitä tiedot epätarkasti tai valita Muu-vaihtoehdon.
- Joillakin kielillä ei ole tiettyä nimeä, jolla se voitaisiin merkitä lomakkeelle.

Lomakkeella kerättävät tiedot voivat olla sellaisia, että ne saavat vanhemmat pelkäämään koko tiedonkeruuta. Esimerkiksi Englannissa tulee syyskuusta 2017 lähtien (ks. Schools Week, maaliskuu 2017). kerätä kaikissa kouluissa tietoja lasten syntymämaasta, kansallisuudesta sekä englannin kielen taitotasosta uudella viisiportaisella asteikolla. Tämä käytäntö voi ohjata koulujen tiedonkeruuta pois oppilaiden varsinaisista koulun ulkopuolisista kokemuksista kohti osaamista korostavaa tapaa, mikä puolestaan voi vaikuttaa vanhempien näkemykseen koululle annettavista tiedoista.

ROMtels-hanketta ohjaavat Euroopan yhteisön Romanian osallistamisen kymmenen perusperiaatetta (http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Documents/2011_10_Common_Basic_Principles_Roma_Inclusion.pdf), jotka muodostavat suuren osan kumppanuussopimukseen liittyvästä eettisestä neuvonnasta. Periaate 1 on laaja-alainen ohje, jonka mukaan hankkeiden ei tule perustua ennakkokäsityksiin. Sen mukaan ”huomiota tulee kiinnittää tutkimuksiin ja muihin faktatiedon lähteisiin, vierailujen tulee tapahtua paikan päällä ja ihannetilanteessa romaneja otetaan mukaan käytäntöjen ja hankkeiden suunnitteluun, toteutukseen tai arviointiin”. Tämän vuoksi on tärkeää olla tekemättä oletuksia, jotka perustuvat aiempaan tietoon tai stereotypioihin. Koulujen tulee varmistaa, että koulua käyville henkilöiltä kerätään kielentämistä koskevia tietoja, ja ottaa heidät täysin osaksi prosessia.

On siis tärkeää pohtia kriittisesti :

- On harkittava, milloin ja miten tietoja kerätään. Voi olla parempi toteuttaa tiedonkeruu sitten, kun koulun sekä vanhempien ja yhteisöjen välille on muodostunut molemminpuolinen luottamussuhde. ROMtels-hankkeessa havaittiin, että romanivanhemmat, joilla oli pieniä lapsia, tunnustivat kulttuurillisen ja kielellisen perintönsä oppilaiden tietolomakkeissa hankkeen alkamisen jälkeen, mutta he eivät olleet tehneet sitä aiemmin vanhempien lastensa aloittaessa koulunkäyntiä.
- On harkittava, onko kirjallinen lomake paras tapa kerätä monipuolista tietoa kielentämisestä ja miten kirjallista lomaketta voidaan parantaa, jos sitä päätetään käyttää.

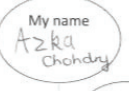
ROMtels-hankkeessa kehitimme oppilaille kirjauslomakkeen, jonka koulu voi pyytää lasta täyttämään kotona vanhempien kanssa. Lomakkeella kerätään tietoa sekä limittäisestä kielentämisestä että oppilaiden ja/tai vanhempien kielten käyttöä koskevista tuntemuksista. Mikään ei tietenkään korvaa keskustelua, mutta tätä voidaan käyttää työkaluna tukemassa keskustelua, jota käydään kääntäjän avulla.

 Kotona	 Luokassa
 Oma nimeni	
 Leikkikentällä	 Muiden luona

Lapset kirjoittavat kuhunkin ruutuun kielen ja yhden tai useita ihmisiä, joiden kanssa he käyttävät kyseistä kieltä. Sitten he lisäävät lomakkeelle tarran (tai sähköisellä lomakkeella emojiin), joka kuvaa, miltä tilanteet tuntuvat heistä. Luokkaa koskevat vastaukset voivat kuvata lasten toiveita tai nykytilannetta. **Sähköinen versio on saatavilla osoitteessa <http://research.ncl.ac.uk/romtels/strands/wg5/wg5resources/> (WG 5.3) .** Lomaketta on helppo muokata muuttamalla tilanteita tai lisäämällä ruutuja/symboleita puhutun ja kirjoitetun kielen käyttöä varten.

Alla on esimerkkejä ROMtels-tutkimuksesta, joka toteutettiin 2. vuosiluokalla Newcastlesta. Ensimmäinen on tyypillinen esimerkki vastauksesta, jonka mukaan oppilas pitää englannin puhumisesta muualla paitsi luokassa. Jotkut oppilaat pitävät kuitenkin englannin puhumisesta kaikissa tilanteissa, kuten toisessa esimerkissä.

 At home	 In class
 My name Imad Ahmad	
 In the playground	 Visiting others

 At home	 In class
 My name Azka Choudry	
 In the playground	 Visiting others

Ensi käden kokemukset vieraskieliseen maahan saapumisesta osaamatta kieltä ovat aivan muuta kuin kansalliset, alueelliset ja koulutason tilastot. Eräänä päivänä vuonna 2016 yksi romanivanhemmista, joka oli kotoisin pienestä slovakialaisesta kylästä, kertoi meille tarinansa. Hän antoi meidän kuvata kertomuksen videolle. Tunsimme hänen erinomaiset limittäisen kielentämisen ja kääntämisen taitonsa, joten oli

mielenkiintoista kuulla hänen kokemuksiaan koulunkäynnistä romanina ennen Newcastleen saapumista. **Kuulet Martan tarinan täällä:** [http://research.ncl.ac.uk/romtels/strands/wg1/wg1resources/\(WG1.13,autobiography\)](http://research.ncl.ac.uk/romtels/strands/wg1/wg1resources/(WG1.13,autobiography)).

Seuraavaksi sijoitamme Languages for Dignity -lähestymistavan teoreettiseen kehykseen ja kerromme ROMtels-hankkeesta, jossa Martalla oli merkittävä rooli.

3 | Languages for Dignity: käsitteiden määrittely

Tämän osan tarkoitus on määritellä ihmisarvoisen kielennäköisyyden käsitteet. Tässä yhteydessä ihmisarvolla tarkoitetaan sosiaalista oikeudenmukaisuutta ihmisiä ja heidän kieliään kohtaan. Kaikilla kielillä ei välttämättä ole vakiintunutta nimeä tai kirjoitettua muotoa. Lähestymistavassamme tunnustamme, että kaikki kielet ovat tärkeä osa oppilaiden ja heidän perheidensä elämää.

Ihmisarvolla tarkoitetaan myös, että huolellisesti suunniteltu opetustapa muodostaa opettajien ja perheiden välille symbioottisen suhteen. Lähtökohtamme on kaksiosainen. Ensinnäkin tunnustamme, että vanhemmat ja perheet ovat oman lapsensa kielenkäytön asiantuntijoita. He tietävät, mitä kieliä ja kielen muotoja lapset käyttävät ja milloin, kenen kanssa ja miksi niitä käytetään. Toiseksi opettajilla on pedagogista osaamista ja opetussuunnitelman tuntemusta, joita tarvitaan oppilaita motivoivan tutkivan oppimisen järjestämiseen sekä opetussuunnitelman vaatimusten täyttämiseen. Tutkiva oppiminen, jossa myös lasten kotikielien huomioitaan, perustuu vanhempien ja opettajien väliseen yhteistyöhön. Onnistumiseen tarvitaan kaikkien osapuolten panosta. Jokaisen roolia tarvitaan yhtä paljon, ja tasa-arvoisten roolien vapauttava vaikutus näkyy oppilaissa ja opettajissa, vanhempien ja koulun välisessä yhteistyössä sekä yleisesti kouluyhteisössä.

Käsitteiden kehitystyössä ensimmäiseksi tarkastellaan oppimisen sosiokulttuurallisia teorioita. Dell

Hymesin urauurtava työ sosiokulttuurallisten näkökulmien parissa on tärkeää tarkasteltaessa limittäisen kielentämisen käyttöä arkipäivän sosiaalisissa tilanteissa. Hymesin monialainen suhtautuminen kielen käyttöön yhteiskunnassa

ja erityisesti puheen ja sosiaalisten suhteiden välinen yhteys ovat ratkaisevan tärkeitä ROMtels-hankkeelle. Romanikieliä ei kuulla juuri lainkaan kouluympäristössä, joten koulutusjärjestelmä vaikuttaa romanioppilaiden vaientamiseen. Tove Skutnabb-Kangas on tutkinut ihmisoikeuslainsäädäntöön perustuvia periaatteita ja käytäntöjä. Hänen mukaansa on tärkeää ottaa lasten kaikki kielet mukaan koulutustilanteisiin, ja hän muistuttaa, että kielellisten ja muiden ihmisoikeuksien rajoittaminen johtaa konflikteihin.

Me pidämme kaikkia kieliä rikkaina ja merkityksellisinä. Seuraten Edward Saidin postkolonialistista työtä hylkäämme näkemyksen, jonka mukaan vain ”länsimaiset kielet” ja/tai koulumaailman kielet ovat sivistyneitä ja ”muut kielet” puolestaan ”primitiivisiä ja kehittymättömiä”. Tietopääoman käsitteen kehitti ensimmäisenä Moll (1992) kollegoineen Yhdysvaltain Arizonassa. Se tarkoittaa perheiden ja yhteisöjen potentiaalisia resursseja, joilla voidaan vaikuttaa koulutukseen. Tietopääoma on yksi tapa hyväksyä, että oppilaiden oppiminen on tapahtunut aitojen kokemusten kautta, eri kielillä ja erilaisissa sosiaalisissa verkostoissa, joilla kaikilla on monipuolinen ja pitkä historia, johon liittyy valtaa, marginalisointia ja syrjintää. Tietopääoma tukee näkemystä, että lasten oppiminen ja kokemukset elämästä kietoutuvat toisiinsa ja niitä on tärkeä pitää rikkaina, runsaina ja monisäikeisinä. Tämä näkemys auttaa opettajia hyväksymään ja tunnustamaan kotona, kodin ja yhteisön kielillä tapahtuvan oppimisen ja arvostamaan sitä. Kun opettajat suhtautuvat lasten oppimiseen englannin kielen ja yksin englanninkielisten käytäntöjen lähtökohdista eivätkä tietopääoman lähtökohdista, he pitävät lasten osaamista kapea-alaisena ja yksisäikeisenä.

Zaneta
kääntämässä
Tynesiden
suureen
tulipaloon
liittyvän
tehtävän
selitystä

Kehittämällä pedagogisia käytäntöjä, joissa hyödynnetään oppilaiden ja perheiden tietopääomaa, hyväksymme, että tietopääoma on muodostunut elämäkokemusten myötä sosiaalisissa verkostoissa, jotka ovat joustavia, mukautuvia ja aktiivisia ja joihin osallistuu usein monia ihmisiä kodin ulkopuolelta. ROMtels-hankkeessa hyödynnetään myös Yossan (2005) määrittelemiä kuutta tietopääoman muotoa. Hanke tukee yhteisöjä seuraavilla osa-alueilla:

- toivepääoma (aspirational capital), eli kyky suhtautua tulevaisuuteen toiveikkaasti ja haaveilla todellisista ja koetuista esteistä huolimatta
- kielellinen pääoma (linguistic capital), eli älylliset ja sosiaaliset taidot, joita saadaan limittäisestä kielentämisestä viestinnässä
- perhepääoma (familial capital), joka muodostuu limittäisen kielentämisen kehittyessä ja johon sisältyy kokemus yhteisön historiasta, muistista ja kulttuurillisesta intuitiosta
- sosiaalinen pääoma (social capital) verkostoissa ja yhteisöresursseissa, joka tarjoaa apua ja henkistä tukea yhteiskunnan instituutioissa toimimisessa
- ohjauspääoma (navigational capital), jonka avulla liikutaan kouluissa ja muissa sosiaalisissa instituutioissa
- vastustus pääoma (resistance capital) mekanismeissa, jotka haastavat kielellä ja koulutuksessa ilmenevän epätasaa arvon.

4 | Languages for Dignity: ROMtels-prosessi

Tässä osassa kuvaamme prosessia, jota toteutettiin romaniperheiden kanssa. Siitä voi olla apua myös kieliyhteisöjen kanssa toiminnassa, jossa käytetään tarpeen mukaan tilanteeseen ja yhteisöön sopivia digitaalisia keinoja.

Vaihe 1: Yhteisössä toimiminen

ROMtels-hankkeella haluttiin selvittää, mitä kieliä romanioppilaat käyttävät eri tilanteissa, aloittaen Newcastlesta. Aloitimme selvittämällä hyväntekeväisyysjärjestöjen ja muiden paikallisia yhteisöjä tukevien kansalaisjärjestöjen kanssa, ketkä yhteisön jäsenistä tai niiden kanssa tiiviisti toimivista henkilöistä pystyisivät toimimaan kielenkääntäjinä. Kun olimme tunnistanee kääntäjät, joihin yhteisöissä luotettiin, ja muodostaneet luottamussuhteita yhteisöihin, keskitimme työme yhteisöihin matkustamalla tukea tarjoaviin paikkoihin. Tämä vaihe kesti noin puoli vuotta. Seuraavissa vaiheissa kuvataan tekemiämme ja yhä jatkuvia toimenpiteitä.

Vaihe 2: Koulussa toimiminen

Seuraava vaihe koostui useista tehtävistä: ensin täytyi tunnistaa slovakian romanimurteet, alkaa kääntää ja tallentaa sisältöjä, avata tutkimustila laajemmalle romanioppilaiden yhteisölle, toistaa vaiheet tšekkiläisten ja romanialaisten romanivanhempien kanssa ja lopuksi kääntää

lasten työn tulokset takaisin englanniksi. Tutkimushanke ei olisi onnistunut ilman romanivanhempien apua Isossa-Britanniassa, Ranskassa ja Suomessa.

Kielentämisen käytäntöjen tunnistaminen ja nimeäminen

Seuraavaksi aloimme tehdä yhteistyötä Newcastlel koulun vanhempien kanssa. Koulu palkkasi slovakian/tšekin kääntäjän (Zanetan) kääntäjäksi/yhteistyöntekijäksi. Kun tapasimme vanhemmat ensimmäistä kertaa, koulussa oli jo vakiintunut tšekkiläisten ja romanialaisten romaniäitien ryhmä. Ensimmäiseen koulussa järjestettyyn ROMtels-tapaamiseen osallistui kymmenen äitiä ja yksi isä. Zanetan loistavan tulkkauksen avulla selitimme heille hankkeen lähtökohdat. Halusimme jakaa vanhempien kanssa kaksi ohjaavaa periaatettamme, jotka vanhemmat hyväksyivät:

- Tarvitsemme teidän apuanne, jotta voimme auttaa lapsianne.
- Kukaan ei tunne lapsenne kielentämistä niin hyvin kuin te, joten tarvitsemme teiltä tietoa siitä.

Nämä periaatteet odottavat kaikilta vanhemmilta toivepääomaa ja tunnustavat samalla ohjauspääoman kehitystarpeet kouluinstituutiossa. Kun kielellistä, sosiaalista ja perhepääomaa käytetään tietopääomana

eli osaamisen lähteinä, tämä muodostaa ohjauspääomaa sekä kaikkien osallistujien kykyä vastustaa koulutuksessa ilmenevää epätasa-arvoa.

Vanhempia kiinnosti sekä teknologia että sisältö, erityisesti Tynesiden suuri tulipalo. Tämän jälkeen keskustelu kääntyi vanhempien kieliin ja siihen, mitä kieliä kotona käytetään. Limittäinen kielentäminen kotona tuli heti selväksi (ks. kohta 5 alla), mutta keskustelu romanikielten määrittelystä meni jokseenkin seuraavanlaisesti:

Tutkija (T): Mitä kieliä puhutte?

Vanhemmat: Mitä tarkoittatte?

T: Mikä on käyttämänne kielen nimi?

Vanhemmat: Mitä tarkoittatte?

T: Puhutteko slovakiaa?

Vanhemmat: Kyllä.

T: Puhutteko romanikieltä?

Vanhemmat: Kyllä.

T: Hienoa. Mitä romanikielistä?

Vanhemmat: Mitä tarkoittatte?

Ensimmäisessä tapaamisessa vanhemmat vakuuttivat puhuvansa samaa romanikieltä, jonka nimi oli "roma", "gypsy" tai "zigan". Sitten näytimme vanhemmille joitakin tavallisia substantiiveja ja pyysimme heitä kertomaan, mitä sanoja he käyttäisivät. Perheiden välillä ilmeni heti eroja, mikä oli vanhemmista kiehtovaa. Vanhempien kiinnostus tätä yksinkertaista kielellistä tehtävää kohtaan oli merkittävää yhteisön osallistamiseksi laaja-alaisesti hankkeeseen.

Seuraavien tapaamisten aikana aloimme käyttää kielten tunnistamiseen romanimurteiden tietokantaa, jonka olivat kehittäneet Manchester Universityn tutkijat professori Yaron Matrasin johdolla (<http://romani.humanities.manchester.ac.uk/rms>). Tietokannan avulla on mahdollista tunnistaa tiettyjä romanimurteita paikan (maa ja alue) ja/ tai äänitallenteiden ja translitteroidun tekstin (latinalaisilla aakkosilla kirjoitettu puhuttu kieli, jota ei-romanikieliset voivat lukea) perusteella. Tässä on muutamia ehdotuksia tietokannan käyttämiseen romaniperheiden kanssa.

Ennen vanhempien tapaamista:

1. Tietokannasta valitaan etukäteen joitakin keskeisiä sanoja ja laaditaan yksinkertainen lomake, joka sisältää sanan/ilmauksen tietokantanumeron, jotta sitä voidaan käyttää myöhemmin helposti. Jos tätä vaihetta ei tehdä,

tallennettujen sanojen perusteella ei välttämättä voida tunnistaa mitään tiettyä murretta.

Kääntäjän avulla (ks. vaihe 1 yllä):

2. Selvitetään vanhempien lähtömaa.
3. Valitaan oikea alue Manchester-tietokannasta (<http://romani.humanities.manchester.ac.uk/rms/>). Jos tämä ei ole mahdollista, tämä kohta ohitetaan.
4. Kokeillaan tietokannasta joitakin kyseisen maan (ja alueen) kohdalle tallennettuja sanoja: tiedot suodatetaan kyseisen murteen perusteella ja tietokannasta toistetaan äänitiedostoja. Sanoja voi olla tarpeen toistaa useita kertoja.
5. Jos tämä ei onnistu, tätä vaihetta voidaan yrittää uudelleen jollakin läheisellä maalla.

Osoitteessa on video, jossa vanhemmat käyttävät tietokantaa Ranskassa. Sen avulla nähdään, miten prosessi toimii käytännössä ja miten vanhemmat reagoivat siihen. <http://research.ncl.ac.uk/romtels/resources/video/> (Translanguaging for learning, FP1-4) .

Vanhempia on jatkuvasti kiehtonut se, että heidän käyttämistään kielistä ollaan kiinnostuneita, puhumattakaan siitä, että yliopistotutkijat yrittävät nimetä nämä kielet! Uskomme vakaasti, että kielten tunnistaminen yllä kuvatuilla periaatteilla yhdessä vanhempien kanssa ja Zanetan apu kaikessa saivat vanhemmat sitoutumaan hankkeen seuraavaan vaiheeseen, jossa pyysimme heitä kääntämään hahmojen vuorosanoja ROMtels-oppimisympäristön kyselyitä varten. Yksi äiti, Marta Kaliasova, ja yksi isä, Laco Mitras, tarjoutuivat auttamaan aineiston kääntämisessä ja äänittämisessä.

Käännöstyötä yhdessä vai limittäistä käännöstyötä?

Ensimmäiset käännöstapaamiset koulussa aloitettiin katsomalla tehtäväkyselyn kunkin hahmon englanninkieliset osuudet. Tämän jälkeen Zaneta käänsi hahmojen vuorosanat englannista tšekinkielelle, joka on hyvin lähellä slovakiaa. Sitten Zaneta käänsi tekstin vanhempien kanssa tšekistä limittäiselle kielelle, joka koostui Itä-Slovakian romanikielestä ja slovakista. Annoimme vanhemmille yhden yksinkertaisen ohjeen:

Sanokaa asiat kuin sanoisitte ne kotona niin, että lapsenne ymmärtävät. Käyttäkää niitä kieliä joita haluatte ja yhdistelkää niitä miten haluatte.

Tämän jälkeen tehostimme prosessia: Zaneta käänsi vuorosanat englannista tšekin kielelle jo ennen tapaamista. Näin Laco ja Marta pystyivät keskittymään aineiston kääntämiseen tšekistä slovakiksi ja Itä-Slovakian romanikielelle. Koska Zaneta oli lukenut hahmojen vuorosanat jo ennalta, hän pystyi auttamaan paremmin samanaikaisesti vanhempia, jotka työstivät eri hahmojen vuorosanoja (eikä hänen tarvinnut lukea kaikkea virke kerrallaan).

Tämän jälkeen vanhemmat äänittivät virkkeet tai kokonaisuudet MP3-tiedostoiksi ääninauhurilla. Lisäksi vanhemmat tarkistivat toistensa käännökset virheiden ja muutostarpeiden varalta. He tekivät joitakin muutoksia kirjoitettuihin vuorosanoihin ja sitten joitakin muutoksia lukiessaan vuorosanoja ääneen ennen niiden varsinaista äänittämistä.

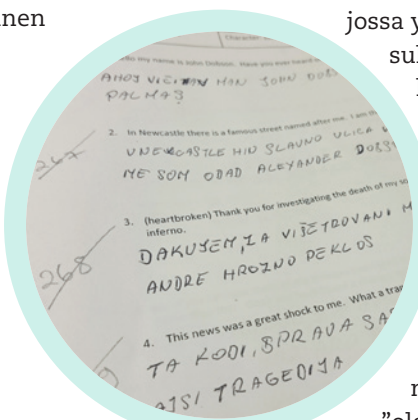
Vanhemmat eivät vain kääntäneet sisältöä Itä-Slovakian romanikielelle. He harkitsivat, kuinka voisivat ilmaista jokaisen merkitysyksikön romanikielen ja slovakin yhdistelmällä niin, että lapset ymmärtäisivät ne parhaiten. He käyttivät esimerkiksi slovakia, jos he uskoivat lasten tunnevan slovakin sanan todennäköisemmin kuin harvoin käytetyn (tai täysin olemattoman) Itä-Slovakian romanikielen sanan.

Kutsumme tätä prosessia limittäiseksi käännöstyöksi (translanguaging), sillä se sisältää sekä kääntämistä että limittäistä kielentämistä.

Työn jakaminen laajemmin romanivanhempien yhteisön kanssa

Koulussa järjestettiin kaikille romanivanhemmille avajaistapahtuma, joka sattui samalle päivälle kuin romanien kansallispäivä. Tapahtumassa juhlistettiin sekä kansallispäivää että oppimisympäristöä (tapahtumassa oli mukana paikallisen koulun orkesteri, jossa soittaa useita romanioppilaita). Tapahtumaan osallistui yli 45 perhettä. Marta ja Laco kertoivat julkisesti kokemuksistaan ja kannustivat muita osallistumaan.

Tämän jälkeen järjestimme Romanian romanivanhemmille uuden tapaamisen, jossa yksi äiti tarjoutui antamaan sukulaisineen käännösapua. Äidin käly käänsi aineistot englanniksi, ja hänen omat vanhempansa (lapsen isovanhemmat) käänsivät ne ursariksi tunnistetulle murteelle ja äänittivät vuorosanat. He nauttivat kokemuksesta suuresti ja kysyivät heti, voisivatko he auttaa vielä jossain muussa. Perheen isoäiti sanoi ”olevansa liian nuori joutenoloon”.

VASEMMALLA
Limittäinen
käännöstyö tuo
vanhat, nuoret ja
tekniikan yhteen.

ROMtels-
hankkeen
limittäisen
kielentämisen
oppimistilan
avajaiset,
Westgate Hill
Primary School,
Newcastle

ROMtels-hankkeen jakaminen laajemmalle akateemiselle yleisölle

Lopuksi pyysimme kaikkia työhön osallistuneita vanhempia (ja isovanhempia) auttamaan meitä esittelemään havaintomme ammatillisille ja akateemisille yleisöille. Marta ja Zaneta esittelivät työnsä kanssamme paikallisille opettajille, rehtoreille sekä asiantuntijapalveluiden tarjoajille Newcastle'n yliopistossa (video tapahtumasta on saatavilla osoitteessa: <http://research.ncl.ac.uk/romtels/strands/wg1/wg1resources/> (Wg1.13 conference video).). He osallistuivat myös Lontoossa tutkijoille ja päättäjille järjestettyyn ROMtels-tiedotustapahtumaan.

Zaneta ja Marta kertomassa roolistaan ROMtels-hankkeessa ROMtels Multiplier Event -tapahtumassa, Europe House, Lontoo 2017

5 | Languages for Dignity: ROMtels-hankkeen havainnot

Työssämme perheiden kanssa nousi esiin monia romaneihin liittyviä näkökohtia, joista joitakin voi esiintyä myös muissa romaniyhteisöissä:

- Romanikielessä on useita murteita. (Katso diaesitys romanikielen historiallisesta kehityksestä Intiaan sijoittuvista varhaisvaiheista lähtien osoitteessa [http://research.ncl.ac.uk/romtels/resources/conferences/](http://research.ncl.ac.uk/romtels/resources/conferences/(CN6)) (CN6)).
- Romanikieltä käytetään yleensä vain perheenjäsenten tai kodin lähimmän yhteisön kanssa viestimiseen. Muuten romaninkieliset käyttävät yhteistä eurooppalaista kieltä.
- Romaniperheillä ei usein ole mitään tiettyä nimeä kielelleen tai murteelleen, vaan he viittaavat yleisesti romanikieleen tai -taustaan esimerkiksi sanoilla "roma", "romani" tai "zigan".
- Romanikielestä ei ole tällä hetkellä olemassa standardoitua versiota, jota käytettäisiin kirjoittamiseen eri maiden ja maanosien välillä. Romanivanhemmat ja -lapset, jotka tarjoutuivat kirjoittamaan omalla murteellaan, käyttivät kirjoittamiseen eurooppalaisen kielensä ortografiaa. Eli Slovakiasta tulleiden kirjoittamassa romanikielessä esiintyi

slovakin piirteitä, kun taas Romaniasta tulleiden romanikielessä oli romanian kielen piirteitä.

- Lapsilla oli erilaisia kokemuksia romanikielen käytöstä kotona, joten myös heidän kielentämisen käytäntönsä vaihtelivat suuresti. Esimerkiksi romanivanhemmat, jotka olivat tulleet Slovakiasta Newcastleen, kertoivat lastensa taustoista seuraavasti:
 - Kotona käytetään "sujuvaa" romanikieltä mutta ei juurikaan slovakia.
 - Kotona käytetään enimmäkseen slovakia, jossa on mukana joitakin romanikielen sanoja (slovakia ja romanikieltä limittäin).
 - Enimmäkseen slovakia, joitakin muilta lapsilta (ei vanhemmilta) opittuja romanikielen sanoja.
 - Sujuvaa slovakia. Lapsi ymmärtää jonkin verran romanikieltä, mutta sitä ei käytetä kotona.
 - Kotona käytetään sekaisin slovakia ja romanikieltä.
 - Kotona käytetään sekaisin tšekkiä, slovakia ja romanikieltä.

Prosessi toistettiin Ranskassa, Suomessa ja Romaniassa. Tunnistimme seuraavat romanikielen murteet yhteisöissä, joissa hanketta toteutettiin:

	Slovakia	Tšekki	Romania
Newcastle	1. Itä-Slovakian romanikieli	Ymmärtää Itä-Slovakian romanikieltä	Ursari
	2. Tšekin vlax		
Sète, Ranska (lähellä Montpellierä)			Ursari, jonkin verran kalderashia
Tinca, Romania			Korturare
Helsingin seutu			Ursari

Kutsumme tässä osassa kuvattua prosessia ihmisarvoisen kielenoppimisen lähestymistavaksi (Languages for Dignity). Se koostuu ohjaavista periaatteista, teoreettisesta perustasta ja Yosson kuudesta tietopääoman muodosta. Prosessissa ei ole kyse vain siitä, että vanhemmat kutsutaan kouluun kuuntelemaan, miten oppilaat lukevat tekstiä ääneen, tai auttamaan käsitöissä. Vaikka sekin on toki arvokasta, Languages for Dignity -lähestymistapa edellyttää vanhempien osallistumista arvokkaiden opetuksellisten resurssien tuottamiseen limittäisen kielentämisen ja oman tietopääomansa pohjalta. Se vaatii opettajilta ymmärrystä sekä kykyä tehdä vanhempien kanssa yhteistyötä, jossa vanhempien tietopääoma yhdistyy opettajan pedagogiseen pääomaan muodostaen merkityksellisiä, pitkäkestoisia, molemminpuolisia ja luottamukseen perustuvia suhteita. Yhteistyössä syntyvät oppimisresurssit tukevat kaikkien lasten oppimista.

Prosessin käytännön tuloksia, kuten oppilaiden parempaa läsnäoloa ja oppimissuorituksia sekä opettajien muuttuneita asenteita ja käytäntöjä, käsitellään tarkemmin projektiraportissa, joka on saatavilla hankkeen verkkosivuilla osoitteessa: [http://research.ncl.ac.uk/romtels/strands/results/resultsresources/ \(WG6.2\)](http://research.ncl.ac.uk/romtels/strands/results/resultsresources/ (WG6.2)), sekä hankkeen tiedotustapahtuman PowerPointesityksessä, joka on myös saatavilla hankkeen verkkosivuilla osoitteessa: [http://research.ncl.ac.uk/romtels/resources/conferences/ \(CL3\)](http://research.ncl.ac.uk/romtels/resources/conferences/ (CL3)).

Limittäinen kielentäminen vapauttavana käytäntönä

Hankkeen havainnoissa on todettu, että yhteisöjen kanssa tapahtuva limittäinen kielentäminen Languages for Dignity -lähestymistavalla saa aikaan myös vapauttavan vaikutuksen.

Nyt oppilaat pystyvät käyttämään oppimisessa kaikkia semioottisia resurssejaan ja toimimaan opettajien ja muiden oppilaiden

edessä monikielisinä. Tämä voi auttaa heitä muodostamaan itsestään käsityksen taitavina oppijoina ja tuntemaan ylpeyttä kaikista käyttämistään kielistä. Lähestymistavan käytännön vaikutuksia kuvaavat hyvin limittäistä kielentämistä ja tunteita esittävät videot osoitteessa: <http://research.ncl.ac.uk/romtels/resources/video/>.

2. vuosiluokan oppilaiden sekoitettu kieliryhmä, jonka kolme Slovakian romanioppilasta tunnustivat oman kieltensä

Vanhempia pitävät limittäisen kielentämisen asiantuntijoina lapset, opettajat, tutkijat sekä vanhemmat itse.

Oppilaat ja vanhemmat pitävät kouluja, museoita ja muita laitoksia tiloina, joissa heidän oma kieltensä on yhtä elinvoimainen, nykyaikainen ja kunnioitettu kuin muutkin kielet: he voivat olla ylpeitä kielestään ja tuntevat, että tila kuuluu myös heille.

Opettajat voivat vapaasti käyttää pedagogisia lähestymistapoja, joista on paljon hyötyä luokan kaikille oppilaille.

Taidetta museossa: perheen yhteinen kokemus

6 | Periaatteista käytäntöön

Seuraavat periaatteet on johdettu ROMtels-hankkeen kokemuksista Isossa-Britanniassa, Ranskassa, Suomessa ja Romaniassa:

- Yksinkertaiset kielitutkimukset eivät aina pidä paikkaansa (tai ole riittävän sensitiivisiä).
- On tärkeää löytää yhdyshenkilö (mieluiten romaniyhteisön jäsen tai henkilö, joka on toiminut yhteisön parissa useita vuosia), johon yhteisö luottaa ja jonka kautta yhteisöön voidaan muodostaa merkityksellisiä ja molemminpuolisia suhteita. TÄMÄ KUITENKIN VAATII AIKAA ja sitoutumista työhön
- Suhtautukaa varoen, jos joku esittää ”puhuvansa yhteisön **nimissä**” – etsikää joku, joka tekee varsinaista työtä kentällä.
- Tapaamisessa vanhempien kanssa on hyvä käyttää sanalista (tai kuvapankkia) käännöstyön apuna. Käyttäkää romaniyhteisöjen kanssa Manchester-tietokantaa (tutustu toimenpide-ehdotuksiin seuraavalla sivulla).
- Pitäkää lähtökohtana sitä, että kaikki vanhemmat haluavat lastensa onnistuvan, vaikka koulujen ja muun muodollisen koulutuksen merkitystä voidaankin joutua perustelemaan enemmän joillekin vanhemmille.
- Hälventäkää pelkoja tekemällä selväksi, että tarkoitus on auttaa lapsia.
- Monet vanhemmat ovat kärsineet paljon kotimaassaan ilmenneistä ennakkoluuloista.
- Hyödyntäkää vanhempien kielellistä osaamista tietopääomana ja suhtautukaa tähän pääomaan arvokkaana resurssina kognitiivisessa akateemisessa työssä Languages for Dignity -lähestymistavan mukaisesti.
- Ulottakaa hanke koko kouluun: osallistakaa kaikkia, laatikaa koko koulua koskevia käytäntöjä, pyytäkää äitejä valitsemaan oppitunteja ja järjestäkää tapahtumapäivä (tämä yksin on kuitenkin riittämätön keino ja voi tuntua teennäiseltä).
- Pyrkikää muuttamaan valtasuhteita kehittämällä symbioottisia prosesseja, joissa perheet otetaan mukaan kehittämään arvokkaita opetuksellisia resursseja, joita opettajat käyttävät päivittäisessä työssään.

Marta kertomassa, mitä hän haluaa lapsilleen: ”paremman koulutuksen, hyvän työn ja mahdollisuuden elää aivan tavallista elämää”.

Toivomme, että nämä periaatteet auttavat teitä toteuttamaan Languages for Dignity -lähestymistapaa tehokkaasti.

Voitte kertoa tästä meille verkkosivustomme yhteydenottosivulla <http://research.ncl.ac.uk/romtels/contact/>

Lähteet

García, O. (2009). *Bilingual education in the 21st century: Global perspectives*. Malden, MA: Blackwell.

Moll, L., Amanti, C., Neff, D. and Gonzalez, N. (1992). Funds of knowledge for teaching: Using a qualitative approach to connect homes and classrooms. *Theory Into Practice*, 31(2), pp. 132-141.

Schools Week, March 2017

Skutnabb-Kangas, T. (2000) *Linguistic Genocide in Education – or Worldwide Diversity and Human Rights?* Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

Skutnabb-Kangas, T. (2006) "Language Policy and Linguistic Human Rights". In T. Ricento (ed.) *An Introduction to Language Policy. Theory and Method*. Malden, MA: Blackwell, pp. 273-291.

Yosso, T.J. (2005) Whose culture has capital? A critical race theory discussion of community cultural wealth, *Race Ethnicity and Education*, 8(1), pp. 69-91.

Koulut ja kaksi-/monikieliset yhteisöt yhteistyössä: ihmisarvoisen kielenopetuksen lähestymistapa

OHJEITA OPETTAJILLE

Roma Translanguaging Enquiry Learning Space

KIRJOITTAJAT:

Smith, H., Robertson, L. Auger, N., Azaoui, B., Dervin, D., Gal, N., Layne, H. ja L. Wysocki
(ROMtels-ryhmän puolesta), 2017